

**Prace Naukowe
WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ
w Częstochowie**

Zeszyty Historyczne

IV

IN HONOREM JAN ZWIĄZEK

pod redakcją Andrzeja J. Zakrzewskiego

1997

Redaktor naukowy
Andrzej J. ZAKRZEWSKI

Redaktor
Stanisław PODOBIŃSKI

Komitet Redakcyjny

Janusz BERDOWSKI, Marek CETWIŃSKI (przewodniczący),
Eugeniusz GURGUL, Jadwiga KNOP, Adam OLECH,
Ryszard OSADCZY, Jerzy PIWOWARSKI, Andrzej PLUTA,
Stanisław PODOBIŃSKI (redaktor naczelny),
Joanna RODZIEWICZ-GRUHN, Waldemar TYRAS

Skład i łamanie komputerowe
Janina ŚWIDERSKA

Korektorzy
Maciej PODOBIŃSKI
Radosław PODOBIŃSKI
Edyta SADOWSKA

Przekłady streszczeń
Hanna KACZMAREK
Andrzej WĄTROBA

Projekt okładki
Hanna i Krystian BICZOWIE

© Copyright by Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej
Częstochowa 1997

ISBN 83-7098-350-2

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie,
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8, tel./fax: (0-34) 614-854
Druk: OWP SIMP-H. BICZ, Warszawa, ul. E. Plater 9/11

Spis treści

Ryszard Szwed List JM Rektora Szweda do Jubilata Ks. Prof. Jana Związka	7
Andrzej J. Zakrzewski Ks. Prof. dr hab. Jan Związek – historyk Kościoła i Ziemi Częstochowskiej	9
Robert Szwed, Władysław Wlazlak Bibliografia prac ks. Jana Związka	17
I. STUDIA I ROZPRAWY BIBLIJNO-TEOLOGICZNE	
Ks. Wojciech Pazera Kerygmaticzne walory peryskop Koheleta	41
Ks. Zdzisław Małeki Edykt Cyrusa w Księdze Ezdrasza	73
Ks. Zenon Mońka Wspólna „Modlitwa Wiernych” we Mszy Świętej (rys historyczny)	83
II. STUDIA I ROZPRAWY Z HISTORII KOŚCIOŁA	
Ks. Jan Kracik Biskupa krakowskiego Andrzeja Stanisława Załuskiego działalność w duchu katolickiego oświecenia	91
Ks. Zygmunt Zieliński Obsada stanowisk duszpasterskich w Bydgoszczy w XIX w.	101
Ks. Daniel Olszewski Struktura i funkcje parafii w Zagłębiu Dąbrowskim na przełomie XIX i XX wieku	123
O. Marian Kanior OSB Słuchacze Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w okresie germanizacji i w początkach autonomii Galicji (1848-1880)	133
S. Elżbieta Cincio Z dziejów Kultu Matki Bożej na Śląsku Opolskim	153
Dariusz Złotkowski Powstanie Kościuszkowskie widziane z Jasnej Góry (w świetle Kroniki Klasztoru)	161
Waldemar Palas Kler diecezjalny w Częstochowie wobec Rewolucji lat 1905 – 1907	175
Józef Marecki Działalność oświatowa i patriotyczna kapucynów prowincji krakowskiej w okresie II wojny światowej	211
III. STUDIA I ROZPRAWY Z HISTORII POLSKI	
Marek Cetwiński Begini w Jaworze. Przyczynek do dziejów śląskiego miasta	239

Tadeusz Srogosz Zakres działań władz państwowych w szpitalnictwie Wielkiego Księstwa Litewskiego w latach 1768 – 1794	243
Adam Massalski Sieć szkół średnich męskich rządowych w Królestwie Polskim w latach 1833 – 1862	261
Jan Walczak Znaczenie ruchu polskiego na Górnym Śląsku w latach 1920 – 1921	281
Janusz Fałowski Kwestia równych praw wyborczych w ordynacji do Sejmu i Senatu z 28 lipca 1928 r.	291
Tadeusz Dubicki Działalność bazy łączności zagranicznej Związku Walki Zbrojnej w Bukareszcie w latach 1939 – 1940 r.	305
Bożena Gojawiczyńska Internowanie polskich oddziałów wojskowych na Węgrzech we wrześniu 1939 r.	329
Damian Tomczyk Rejencja opolska jako baza niemieckiego ataku na Polskę w r. 1939	349
Edmund Nowak Obozy jako forma represji wobec wysiedlonych Polaków (1939 – 1945) i Niemców (1945 – 1949)	367
IV. VARIA	
Marceli Antoniewicz Manifestacja genealogiczna w herbie złożonym biskupa Pawła Olginunta księcia Holszańskiego	387
Stefan Folaron Założenia człowieka i jego człowieczeństwa	437
Jerzy R. Nowak Wierzyli w Polskę (z przemilczanej historii nurtu Żydów-asymilatorów)	449
Andrzej Nowakowski Powstanie Uczelnianych Studiów Wychowania Fizycznego w Polsce w 1952 roku	471
Stanisław Podobiński Język i styl eseistyki Konstantego Troczyńskiego	479
Franciszek Sobalski Rzemiosło we władzach miasta Częstochowy w drugiej połowie XVIII wieku ...	485
Janusz Zbudniewek Andrzej Zimicius nieznany dziejopis obrazu jasnogórskiego	489
Józef Żuraw Fizjologiczne problemy wojny i pokoju w chrześcijańskich wiekach średnich	499

Contents

Ryszard Szwed

The Letter by Rector Magnificus, Professor Ryszard Szwed, to the Rev. Professor Jan Związek, Celebrator of Jubilee	7
---	---

Andrzej J. Zakrzewski

The Rev. Professor Jan Związek - Historian of the Church and Częstochowa Region	9
--	---

Ks. Wojciech Pazera

Les valeurs kerigmatiques des pericopes d'Ecclesiaste	41
---	----

The Rev. Zdzisław Malecki

The Edict of Cyrus in the Book of Esdras	73
--	----

Zenon Mońka

The 'Common Prayer of the Faithful' during the Holy Mass (historical outline)	83
---	----

The Rev. Jan Kracik

The Bishop of Cracow, Andrzej Stanisław Załuski' s Activities in the Spirit of the Catholic Enlightenment	91
--	----

Zygmunt Zieliński

Besetzung der seelsorgerischen Posten in Bromberg im XIX Jh.	101
---	-----

Daniel Olszewski

Structure and functions of parishes in Dąbrowa Basin at the turn of XIX-th and XX-th century	123
---	-----

Father M. Kanior OSB,

Students of the Faculty of Theology at the Jagiellonian University During the Time of Germanization at the Beginning of Galicia's Autonomy (1848 - 1880)	133
---	-----

Sister Elżbieta Cińcio

On the History of the Cult of the Virgin Mary in the Silesian Province of Opole	153
--	-----

Dariusz Złotkowski

The Kościuszko Insurrection as Seen from Clara Montana (in view of the Chronicle of the Monastery)	161
---	-----

Waldemar Palus

Diocesan Clergy in Częstochowa and the Revolution of 1905 - 1907	175
--	-----

Józef Marecki

Educational and Patriotic Activities of the Minor Capuchin Friars in the Province of Cracow During the World War II	211
--	-----

Marek Cetwiński,

Beguine Religious Community in Jawor. A Contribution to the History of a Silesian Town	239
---	-----

Tadeusz Srogosz

The Sphere of Activity of State Authorities in Hospital Management in the Grand Duchy of Lithuania in the Years 1768 - 1794	243
--	-----

Adam Massalski

The Government Network of Grammar Schools for Boys in the Kingdom of Poland in the Years 1833 - 1862 261

Jan Walczak

The Importance of Polish Movement in Upper Silesia in the Years 1920 - 1921 281

Janusz Falowski

The Question of Equal Voting Rights in the Electoral Regulations of 28 July 1922 for Polish Sejm and Senate 291

Tadeusz Dubicki

Activities of Foreign Liaison Base of the Military Combat Union in Bucharest in the Years 1939 - 1941 305

Bożena Gojawiczyńska

Internment of Polish Military Detachments in Hungary in September 1939 329

Damian Tomczyk

Oppeln Regency as Base of German Onslaught on Poland in 1939 349

Edmund Nowak

Lagerhaft als Mittel der Unterdrückung gegenüber den ausgesiedelten Polen in Jahren (1939-1945) und den ausgesiedelten Deutschen in Jahren (1945-1945) 367

Marceli Antoniewicz

Genealogical manifestation in the coat of arms of bishop Paweł Oligmunt, duke of Holsza 387

Stefan Folaron

Threats for Man and Humanity 437

Jerzy R. Nowak

They Believed in Poland (from the untold history of a group of Jews - assimilators) 449

Andrzej Nowakowski

Organisation of University Departments of Physical Education in Poland in 1952 ... 471

Stanisław Podobiński

Language and Style of Konstanty Troczyński's Essays 479

Franciszek Sobalski

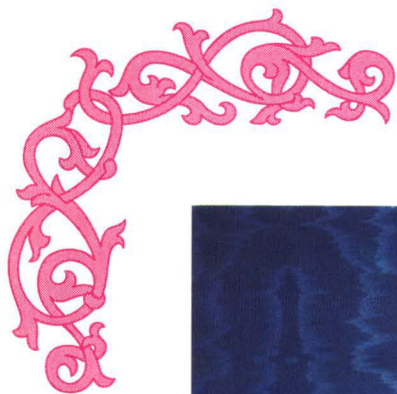
Craftsmen in Town Authorities of Częstochowa in the Second Half of the XVIII-th century 485

Janusz Zbudniewek

Andrzej Zimicius an Unknown Historiographer of the Jasna Góra Picture 489

Józef Żuraw

Philosophical Problems of War and Peace in Christian Middle Ages 499

Ksiądz Profesor dr hab. Jan Związek

Rektor

WYŻSZEJ SZKOŁY
PEDAGOGICZNEJ

Wielce Szanowny
Ksiądz prof. dr hab. Jan Związek

Z okazji podniosłego Jubileuszu 60-lecia Urodzin i 35-lecia kapłaństwa pragnę złożyć z głębi serca płynące życzenia dobrego zdrowia, wytrwałości w realizacji wszelkich planów i zamierzeń, a także wielu dalszych, znaczących osiągnięć w działalności dydaktycznej, naukowej i w pracy twórczej.

Z podziwem odnoszę się do wielkich dokonań życiowych Księdza Profesora, zarówno na polu działalności duszpasterskiej - m.in. jako Kapelana Ojca Świętego, jak i wobec wybitnych sukcesów naukowych - jako profesora Historii Kościoła na Wydziale Filologiczno-Historycznym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, Kierownika Katedry Najnowszej Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, profesora Historii Kościoła w Seminarium Duchownym i Instytucie Teologicznym w Częstochowie; Rektora Częstochowskiego Seminarium Duchownego w latach 1985 - 1991, członka Komisji Historycznej PAN - Oddział w Katowicach, TN KUL i CzTN; Autora wielu cenionych publikacji naukowych.

Środowisko akademickie naszej Uczelni jest zaszczycone możliwością współpracy z tak niezwykłą Osobowością świata nauki, wybitnym znawcą dziejów Kościoła i życia społecznego.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Ryszard Szweń
prof. dr hab. Ryszard Szweń